

Jezus narodził się w ubogiej rodzinie

Autorka: Iwona Pieronek-Tokarz

Krótki opis scenariusza: Podczas zajęć uczniowie i uczennice porównują ubóstwo Świętej Rodziny ze współczesnym ubóstwem ludzi w Polsce i Kiberze (kenijskiej dzielnicy biedy). Zastanawiają się nad przyczynami ubóstwa oraz sposobami pomagania ubogim.

Zagadnienia: Ubóstwo

Czas trwania: 45 min

Pytania kluczowe: Dlaczego w Betlejem nie było miejsca dla Jezusa i jego rodziny?
Jakie są przyczyny ubóstwa mieszkańców i mieszkanek Kibery?

Cele lekcji:

Po zajęciach:

- wyjaśnisz, dlaczego Jezus urodził się w stajence
- wyjaśnisz, jakie są przyczyny ubóstwa na świecie
- wyjaśnisz, jaki masz wpływ na ubóstwo innych ludzi

Związek z podstawą programową:

Rozwijanie poznania wiary.

Słowo Boże jako odpowiedź na ludzkie pytania i pomoc w kształtowaniu ludzkiego życia.

Klasa: VII-VIII

Metody:

- Burza pomysłów
- Praca z tekstem
- Pogadanka
- Słuchanie utworu
- **Praca plastyczna** (wersja dla klasy V)

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa, praca w parach

Środki dydaktyczne i materiały:

- Pismo Święte - **Łk 2,1-7**
- tekst utworu „Nie było miejsca dla Ciebie” (załącznik nr 1)
- Katechizm Kościoła Katolickiego
- projektor multimedialny
- karteczki samoprzylepne, duży arkusz papieru z przyklejonym na środku wizerunkiem Jezusa
- **duży arkusz papieru z przyklejoną na środku szopką z Jezusem, czyste kartki A5, klej** (wersja dla kl. V)

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie

1. Zapytaj klasę: **Dlaczego Jezus urodził się w stajence?** Prawdopodobnie młodzież zwróci uwagę na to, że nikt nie chciał przyjąć Maryi i Józefa do siebie do domu. Być może ktoś powie, że jeden z gospodarzy wskazał Świętej Rodzinie stajenkę. Warto zwrócić uwagę na taką postawę jako pomoc adekwatną do możliwości danego człowieka. Możliwe, że to było jedyne, co gospodarz mógł zaoferować. Skonfrontujcie tę wersję z Pismem Świętym. Przeczytajcie wspólnie fragment z Ewangelii według św. Łukasza - Łk 2,1-7. Może warto porozmawiać z grupą na temat tego, dlaczego w jasełkach często wprowadza się postać gospodarza, który wskazuje Świętej Rodzinie stajenkę jako miejsce schronienia. Być może chcemy wierzyć, że był ktoś, kto pomógł Maryi i Józefowi? Zwróć uwagę, że ewangelista nie tłumaczy, „dlaczego nie było dla nich miejsca w gospodzie”. Zaproponuj burzę mózgow i poproś o odpowiedź na pytania: **Dlaczego w Betlejem nie było miejsca dla Jezusa i jego rodziny? Czego mogły się obawiać osoby, które przyjęłyby Świętą Rodzinę?** Zapisz na tablicy wszystkie pojawiające się odpowiedzi. Prawdopodobne: (fizyczny brak miejsca, brak chęci pomagania, brak możliwości zarobienia pieniędzy (Święta Rodzina była biedna), nieufność, strach (strach przed obcymi; obawa, że są złodziejami; podejrzenie, że Maryja udaje ciążę). Zwróć uwagę na fakt, że poród Maryi w żydowskim domu wiązał się z wieloma rytuałami po porodzie, co bardzo komplikowałoby życie jego mieszkańców i mieszkank (Maryja mogła być kłopotem). **(6 min.)**
2. Włącz na podsumowanie tej części lekcji kolędę pt. „Nie było miejsca dla Ciebie”. Dla lepszego zrozumienia rozdaj uczniom/uczennicom tekst kolędy. **(2 min.)**

Praca właściwa

1. Przeczytaj młodzieży fragment KKK: „*Jezus narodził się w nędznej stajni, w ubogiej rodzinie, prości pasterze są pierwszymi świadkami tego wydarzenia.(...)*” KKK 525. Podsumuj informacje zawarte we wprowadzeniu stwierdzeniem: **Osoby przebywające w Betlejem miały wpływ na ubóstwo Jezusa. (1 min)**
2. Podziel tablicę pionową kreską na pół. Następnie zadaj pytania: **Czy dostrzegacie wokół siebie ludzi ubogich?** Młodzież prawdopodobnie odpowie twierdząco. Opisz lewą stronę brystolu hasłem „ubóstwo w Polsce” i zadaj pytanie: **Dlaczego niektórzy ludzie są ubodzy?** Odpowiedzi zapisujcie na brystolu. Prawdopodobne odpowiedzi: nie mają pieniędzy, nie mają pracy (brak wykształcenia, doświadczenia, zameldowania), są bezdomni, są chorzy, zmagają się z nałogami, mają problemy z prawem, są leniwi. **(4 min)**
3. Wytłumacz młodzieży, że ludzie ubodzy żyją nie tylko w naszym najbliższym otoczeniu, ale w różnych częściach świata. Zapowiedz, że za chwilę klasa pozna informacje na temat Kibery – ubogiej dzielnicy Nigerii. Jeśli jest taka możliwość, pokaż młodzieży, gdzie leży Kenia, wyświetl fotografie przedstawiające Kiberę. **(3 min.)**
4. Przeczytaj uczniom i uczennicom tekst na temat Kibery (załącznik nr 2). Wyjaśnij pojęcia¹:
SLUMSY (czyt. slamsy) – dzielnica biedoty w wielkim mieście.
TRĘDOWATY/A – osoba chora na trąd czyli na chorobę zakaźną skóry i obwodowego układu nerwowego, powodującą rozległe zniekształcenia skóry i porażenie nerwów.
Na drugiej połowie arkusza zapisz hasło „ubóstwo w Kiberze”. Wspólnie zastanówcie się, jakie są przyczyny ubóstwa mieszkańców i mieszkank Kibery (odpowiedzi zapisujcie na brystolu).

Prawdopodobne odpowiedzi: brak stabilizacji mieszkaniowej (brak możliwości wykupu na własność ziemi, na której zbudowane są domy), brak infrastruktury sanitarnej, brak dostępu do wody pitnej, brak elektryczności, choroby, brak pracy, brak pieniędzy, brak wykształcenia, brak poczucia bezpieczeństwa, duża przestępczość, brak opieki medycznej, brak wsparcia ze strony rządu. (7 min)

5. Poproś uczniów i uczennice, aby wyjaśnili związek braku elektryczności i braku dostępu do pitnej wody z ubóstwem. Możliwe odpowiedzi:

- brak dostępu do pitnej wody - ludzie piją brudną wodę - chorują - chore osoby nie mogą pracować.
- brak elektryczności - nie mają lodówki - żywność jest niewłaściwie przechowywana - ludzie chorują - chore osoby nie mogą pracować.
- nie mają piekarnika, mikrofalówki - gotowanie jest utrudnione - ludzie niewłaściwie się odżywiają - ludzie chorują - chore osoby nie mogą pracować.
- nie mają dostępu do telewizji, radia, Internetu - trudniej znaleźć pracę. (4 min)

6. Krótko porównajcie przyczyny ubóstwa w Polsce z przyczynami ubóstwa w Kiberze. Zaproponuj klasie powrót do rozważań nad sytuacją, w jakiej znalazła się Święta Rodzina. **W jaki sposób ludzie mogli pomóc Świętej Rodzinie?**

Prawdopodobne odpowiedzi: mogli przyjąć ich do siebie do domu, mogli dać jedzenie, wodę, ubranie, mogli wskazać miejsce, w którym się schronią.

Wytłumacz klasie, że pomagać można na różne sposoby. Ważne jest to, aby dopasować rodzaj pomocy do możliwości, jakimi się dysponuje. (2 min)

7. Zawieś w widocznym miejscu arkusz papieru z przyklejonym na środku wizerunkiem Jezusa. Rozdaj uczniom i uczennicom karteczki samoprzylepne. Zaproponuj, aby w parach zastanowili się nad sposobem pomocy ubogim ludziom wokół siebie. Poproś uczniów i uczennice, aby zapisali na karteczkach swoje propozycje odpowiedzi na pytanie: **Jak ja mogę pomóc ubogim ludziom?** Następnie młodzież przykleja swoje odpowiedzi na plakacie, na którym w centrum umieszczona jest ilustracja z Jezusem. Proponowane odpowiedzi: modlić się za ubogich, zorganizować zbiórkę odzieży, żywności, zaprowadzić do Urzędu Pracy, wspierać swoją obecnością podczas poszukiwania pracy, nie wyśmiewać innych, gdy są gorzej ubrani, wspierać akcje społeczne (np. Zupa na Plantach², Szlachetna Paczka³), namawiać do nauki, pomagać w nauce, dzielić się swoim drugim śniadaniem, rozmawiać z osobami ubogimi) (6 min)

WERSJA DLA MŁODSZYCH UCZNIÓW I UCZENNIC – Z KLASY V

Zawieś w widocznym miejscu arkusz papieru z przyklejoną na środku ilustracją przedstawiającą szopkę z Jezusem. Poproś uczniów/uczennice, aby dobrali się w pary. Rozdaj każdej parze jedną czystą kartkę papieru A5, na której dzieci narysują dom, z białym dachem. Resztę domu mogą pokolorować, okna ozdobić firanami. Na dachu tego domu każda para wpisuje pisakiem swoją propozycję odpowiedzi na pytanie: Jak ja mogę pomóc ubogim ludziom? Następnie każda para odczytuje swoją propozycję i przykleja kartkę na duży arkusz papieru. Powstaje kolorowy plakat z domami i z pomysłami dla całej klasy, jak każdy/każda z nas może pomóc ubogim.

2 <http://zupanaplantach.pl>

3 <https://www.szlachetnapaczka.pl>

8. Wytłumacz klasie, że niektóre nasze działania mają wpływ na życie ludzi w innych częściach świata, np. w Kiberze. Zadaj pytanie: **W jaki sposób każdy i każda z nas może wpłynąć na poprawę życia mieszkańców i mieszkanki Kibery?**

Proponowane odpowiedzi: mogą modlić się w intencji ludzi mieszkających w Kiberze, a także o wrażliwość ludzi żyjących w dobrobycie, interesować się tym, co się dzieje w Kiberze (możesz polecić stronę: http://globalnepoludnie.pl/spip.php?page=archiwum&id_rubrique=69) mogą informować innych o Kiberze (poprzez rozmowę, przez udostępnianie informacji na facebooku), mogą wpierać finansowo organizacje, które pomagają ludziom tam mieszkającym. Zwróć uwagę na to, że szczególnie cenne są działania, które aktywizują mieszkańców i mieszkanki Kibery (zasada „wędka zamiast ryby”). Opowiedz o warsztatach krawieckich, jakie zorganizowano w 2016 r. we współpracy z kenijską organizacją pozarządową Amani Kibera w ramach projektu „Kibera dla pokoju i rozwoju – budowanie kompetencji zawodowych nauczycieli, trenerów sportowych i liderów działań propokojowych oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości prowadzonej przez kobiety w Kiberze”⁴. **(4 min)**

9. Podsumowanie

Zwróć uwagę klasie, że pomaganie innym to czasami drobne gesty. Zaprezentuj klasie stronę internetową: www.pajacyk.pl i zachęć do codziennego klikania. Na zakończenie odmówcie modlitwę za ubogich na całym świecie (do wyboru: załącznik nr 3 lub nr 4. Modlitwa w załączniku nr 4 będzie odpowiedniejsza, jeśli scenariusz będzie realizowany w okresie Bożego Narodzenia). **5 min**

- Praca domowa:

Po powrocie do domu wejdź na stronę www.pajacyk.pl.

Załączniki:

Załącznik nr 1

Nie było miejsca dla Ciebie
w Betlejem w żadnej gospodzie
i narodziłeś się, Jezu,
w stajni, w ubóstwie i chłodzie.

Nie było miejsca, choć zszedłeś
jako Zbawiciel na ziemię,
by wyrwać z czarta niewoli
nieszczęsne Adama plemię.⁵

4 <http://globalnepoludnie.pl/Warsztaty-szycia-w-kenijskim>

5 <http://teksty.org/koledy,nie-bylo-miejsca-dla-ciebie,tekst-piosenki>

Załącznik nr 2

KIBERA, NAIROBI – KENIA, AFRYKA

Kibera jest jednym z największych slumsów na świecie. To niewielka dzielnica Nairobi, stolicy Kenii, państwa leżącego we wschodniej Afryce. Miejsce to znajduje się niecałe 7 km od centrum miasta. (...) W miejscowym języku słowo kibera oznacza dżunglę. Kibera to miasto w mieście – są tu sklepy, punkty usługowe, kina, bary, szkoły i kliniki. Zdaniem mieszkańców o każdej porze można tu dostać wszystko. Mimo obiektywnie trudnych warunków życia (ograniczonego dostępu do elektryczności i czystej wody pitnej, infrastruktury sanitarnej, a także wysokiego odsetka zachorowań np. na gruźlicę czy HIV) wielu mieszkańców uważa Kiberę za swój dom i jest silnie związanych z tym miejscem. Część z nich trafiła do Kibery z innych regionów kraju w poszukiwaniu pracy i lepszego życia w stolicy. Błaznane, prowizoryczne domki oferują im schronienie za niewielką opłatę.

WARUNKI ŻYCIA W KIBERZE

W miejscu takim jak Kibera ludzie muszą przeżyć za ok. dwa dolary dziennie, czyli mniej więcej 200 zł na osobę miesięcznie (należy jednak podkreślić, że Kenia jest tanim krajem, szczególnie tani jest chleb, warzywa i owoce, ponieważ korzystny lokalny klimat służy ich produkcji). Połowa mieszkańców nie ma pracy lub z powodu braku kwalifikacji pracuje za bardzo małe pieniądze. Niewielu z nich miało możliwość nauczyć się zawodu. Działa tu aż kilka szkół. Uczniowie nie zawsze mają dostęp do książek i przyborów szkolnych. Mieszkańcy slumsów codziennie borykają się z problemami, przede wszystkim natury ekonomicznej. Jedną z podstawowych przeszkód w podnoszeniu standardu życia jest brak możliwości wykupu na własność ziemi, na której zbudowane są domy. W przypadku Kibery to rząd Kenii jest prawnym właścicielem całego terenu – mieszkańcy w każdej chwili mogą zostać przesiedleni, bez prawa do odwołania się od decyzji władz. Warunki panujące w Kiberze sprzyjają rozwojowi przestępczości; ludzie biedni są bardziej narażeni na przemoc. Marginalizacja mieszkańców slumsów łączy się również z ich ograniczonymi możliwościami obrony swoich praw. Rządzący nie słuchają postulatów mieszkańców slumsów, co dodatkowo ogranicza ich dostęp do opieki medycznej, edukacji czy pomocy prawnej. Problem ten dotyczy zwłaszcza dzieci, które dorastają w warunkach wykluczenia społecznego, oraz kobiety, które są wyjątkowo narażone na przemoc i dyskryminację. (TEKST ZA: scenariusz lekcji S-39 pt. Rozumienie bogactwa i ubóstwa, CEO)

Załącznik nr 3

Panie, naucz nas nie kochać już jedynie samych siebie i nie zadowalać się tylko tym, że kochamy naszych bliskich.

Panie, naucz nas myśleć wyłącznie o bliźnich i kochać przede wszystkim tych, którzy nie są kochani.

Panie, spraw, aby bolało nas cierpienie innych. Daj nam łaskę zrozumienia,

że w każdej minucie naszego życia,

naszego szczęśliwego życia, nad którym Ty sam czuwasz, tysiące istot ludzkich, Twoich dzieci, umiera z głodu i zimna,

choć na to nie zasłużyły...

Panie, ulituj się nad wszystkimi ubogimi świata.

Ulituj się nad trędowatymi, do których tak często uśmiechałeś się, gdy chodziłeś po ziemi, nad milionami trędowatych,

którzy wyciągają ku Twojemu Miłosierdziu dłonie bez palców, ręce bez dłoni...

I wybacz nam, że na zbyt długi czas zostawiliśmy ich samym sobie, powodowani haniebnym strachem...

Panie, nie pozwól, abyśmy potrafili być szczęśliwi sami.

Spraw, aby dotykała nas nędza panująca na świecie i uwolnij nas od nas samych... jeśli taka jest Twoja wola.⁶

Załącznik nr 4

Panie Jezu, który z miłości dla nas stałeś się ubogim, powierzamy Ci w ten świąteczny czas wszystkich ubogich. Prosimy zwłaszcza za tymi, którzy te święta spędzają w biedzie, w głodzie, w samotności, w nieszczęściu. Modlimy się za najbiedniejszych z biednych. Przyjdź im z pomocą, ogrzej ich serca, ratuj w utrapieniu, a nas naucz dzielić się z potrzebującymi. Niech nie zabraknie serc wrażliwych na wszelką ludzką biedę. Jezu pełen miłosierdzia, ufamy Tobie. Amen⁷

⁶ <http://niedziela.pl/arttykul/87607/nd/Modlitwa-za-ubogich-swiata> („Niedziela Ogólnopolska” 4/2009, str. 14-15).

⁷ <http://malygosc.pl/doc/1820804.Modlitwa-za-ubogich> („Mały Gość Niedzielny”, nr 12/2017).

